فصلنامه علمی اقتصاد و بانکداری اسلامی، شماره سی و هشتم، بهار ۱۴۰۱- صفحات ۲۴۸-۲۲۵

# تبیین نقش دانش مالی اعضا و استقلال مدیر عامل بر کیفیت اطلاعات حسابداری در بانک‌ها و موسسات مالی

**نوع مقاله: پژوهشی**

آسو امین عشایری[۱]

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۷/۲۰ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۹/۱۰

**چکیده**

*از جمله عوامل اساسی در ایجاد تغییرات بنیادی در محیط اقتصادی ایران، می‌توان عمومی شدن مالکیت بنگاه‌های اقتصادی، تأمین مالی از طریق مشارکت عمومی و خصوصی سازی بخش‌های دولتی و بنگاه‌های اقتصادی را نام برد. در چنین شرایطی شفافیت و کیفیت مطلوب اطلاعات مالی، که پایه و اساس تصمیم‌گیری‌های بهینه اقتصادی سرمایه‌گذاران، اعتباردهندگان و بطور اعم استفاده کنندگان از اطلاعات است، از اهمیت ویژه ای برخوردار می‌باشد. دانش مالی اعضای هیئت مدیره می‌تواند در کنار استقلال مدیر عامل فاکتورهایی در جهت افزایش کیفیت اطلاعات حسابداری در شرکت‌ها و مؤسسات مالی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار باشند. این مهم در پژوهش حاضر مورد بررسی قرار می‌گیرد. جامعه آماری تحقیق شرکت‌ها و مؤسسات مالی عضو بورس اوراق بهادار می‌باشند که از سال ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۸ در بورس اوراق بهادار تهران فعالیت داشته و سال مالی آنها منتهی به ۲۹ اسفند می‌باشد. در نهایت با توجه به محدودیت‌های موجود تعداد ۷۸ شرکت به عنوان نمونه آماری انتخاب می‌شوند. برای تجزیه و تحلیل در این پژوهش از روش رگرسیون پانل دیتا و کلیه آزمون‌های مربوط به آن استفاده می‌شود. در نهایت نتیجه‌گیری می‌شود که دانش مالی اعضا هیات مدیره و اندازه موسسه حسابرسی بر کیفیت اطلاعات حسابداری در شرکت‌ها و مؤسسات مالی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تاثیر معنی‌دار دارد.*

**کلمات کلیدی:** دانش مالی اعضا هیات مدیره، استقلال مدیر عامل، کیفیت اطلاعات حسابداری

**طبقه‌بندی JEL:** E01، F32، M10

---

[۱] دانشجوی کارشناسی ارشد حسابداری بخش عمومی دانشگاه علامه طباطبایی تهران
aso.aminashayeri@gmail.com

[ Downloaded from mieaoi.ir on 2026-11-26 ]

**مقدمه**

بورس اوراق بهادار به عنوان نماد بازار سرمایه ایران، تاثیر پذیری زیادی از تغییر چرخه‌های اقتصادی دارد. مدیران سرمایه‌گذاری و سایر اشخاص حقیقی و حقوقی که در این بازار به معاملات سهام و سایر دارایی‌های مالی می‌پردازند، برای حفظ و افزایش ارزش سبد سرمایه‌گذاری‌های خود نیاز به بررسی عوامل مختلف مؤثر بر بازده سرمایه‌گذاری دارایی‌های مالی خود تحت شرایط مختلف اقتصادی دارند (طهماسبی ۱۳۹۸). یکی از مهم‌ترین شاخص ها عملکرد شرکت می‌باشد که تحت تاثیر عوامل مختلفی قرار دارد. در این بین پنهان کاری در ارائه ی گزارش‌های مالی و دستکاری در این گزارشات در عملکرد شرکت تأثیرگذار می‌باشد. در این میان متغیرهای دیگری از جمله میزان دارایی‌های شرکت یا اندازه نیز بر عملکرد شرکت اثر گذار است. هر چه حسابرسی شرکت با کیفیت بیشتری انجام شود، احتمال مدیریت سود و دستکاری در گزارشات کاهش میابد و به طور غیر مستقیم کیفیت حسابرسی بر عملکرد شرکت تاثیر می‌گذارد.

نقش بانک‌ها در اقتصاد هر کشور، متناسب با ساختار اقتصادی آن نظام تعیین می‌شود و از آنجا که نوع اقتصاد ایران، «بازار پول‌محور» و به اصطلاحی «بانک‌مدار» است. بنابراین اهمیت بانک‌ها در اقتصاد ایران، بسیار متفاوت است. هدف اصلی گزارشگری مالی، بیان آثار اقتصادی رویدادها و عملیات مالی بر وضعیت و عملکرد واحد تجاری برای کمک به اشخاص برون‌سازمانی برای اتخاذ تصمیم‌های مالی در ارتباط با واحد تجاری است.(ولک و همکاران[۱]، ۲۰۰۴) محیطی که شرکت‌ها امروزه در آن فعالیت می‌کنند، محیطی در حال رشد و بسیار رقابتی است و شرکت‌ها برای ادامه‌ی حیات، مجبور به رقابت با عوامل متعدد در سطح ملی و بین‌المللی و بسط فعالیت‌های خود از طریق سرمایه‌گذاری جدید هستند و برای ادامه‌ی حیات و سرمایه‌گذاری احتیاج به منابع مالی دارند (ستایش و کارگر فرد جهرمی، ۱۳۹۰). در یک بازار رقابتی، رفتار تجاری یک شرکت تاثیر چندانی بر کل بازار ندارد و افشای محدود اطلاعات ممکن است به نفع شرکت نباشد و موجب عمل متقابل رقبا و ارتقای سطح افشای آنان شود. در چنین شرایطی، شرکتها در راستای کسب اعتماد بازار سرمایه و کاهش هزینه سرمایه، سعی در بهبود شیوه های افشای شرکتی دارند. بنابراین، در یک محیط رقابتی، شرکتها ترجیح می دهند که سطح کیفیت افشای خود را بهبود ببخشند (تنگ و لی[۲]، ۲۰۱۱ ). همچنین، در بازارهای با سطح پایینی از رقابت، شرکت‌ها به لحاظ قدرت رقابتی تفاوت چشمگیری باهم دارند. شرکت های دارای توانایی رقابت بالا، سیاست‌های کیفیت افشای بالا را مدنظر قرار می دهند، زیرا که بدلیل توانایی رقابت بالا در بازار، در خصوص عمل متقابل رقبا

---

۱ Wolk, H. I., Dodd, J. L., and M. G. Tearney. (2004)

۲ Teng & Li

[ Downloaded from mieaoi.ir on 2026-11-26 ]

نگرانی ندارند و می توانند از طریق ارتقای کیفیت افشای اطلاعات، اعتبار خود را در بازار سرمایه بالا ببرند. به طور مشابه، شرکت های با توانایی رقابت پایین نیز، سیاست کیفیت افشای بالا را انتخاب می‌کنند، زیرا که در یک بازار با سطح پایین رقابت، شرکت ها تمایل چندانی به بهره برداری از اطلاعات سایر شرکت‌ها ندارند (تنگ و لی، ۲۰۱۱ ).

بعد از مطرح شدن نظریه اندازه موسسه حسابرسی توسط دی آنجلو (۱۹۸۱)، پژوهش‌های زیادی براساس این نظریه صورت گرفت. این تحقیقات سعی کرده‌اند تا با تعریف یک متغیر موهومی (اگر حسابرس جزوء هشت، شش، پنج و چهار موسسه حسابرسی بزرگ باشد عدد یک و در غیر اینصورت عدد صفر) اثر اندازه موسسه حسابرسی بر کیفیت گزارشگری مالی صاحبکار را بررسی کنند. شواهد تجربی اکثر پژوهش‌های اولیه انجام شده براساس نظریه اندازه موسسه حسابرسی نشان می‌دهد که کیفیت حسابداری مؤسسات حسابرسی بزرگ بطور قابل ملاحظه ای بالاتر از سایر مؤسسات است. اما، چی نی، جتر و شیواکومار[1] (۲۰۰۴) براساس مطالعات نظری ترومن و تیتمن[2] (۱۹۸۶)، برون زا بودن متغیر اندازه موسسه حسابرسی را زیر سؤال برده و در تحقیق خود با استفاده از فرآیند دو مرحله ای هکمن[3] (۱۹۷۹) اثر اندازه موسسه حسابرسی بر حق‌الزحمه حسابرسی را بررسی کرده‌اند. براین اساس، آنها مدعی هستند که کیفیت بالای صورت‌های مالی حسابرسی شده توسط مؤسسات حسابرسی بزرگ بخاطر کیفیت بالای خدمات حسابرسی ارائه شده توسط این مؤسسات نیست، بلکه بخاطر تمایل صاحبکاران این مؤسسات به ارائه اطلاعات مالی با کیفیت است. اکثر پژوهش‌های انجام شده پس از چی نی و همکاران[4] (۲۰۰۴) سعی کرده‌اند مشکل "انتخاب درون زای حسابرس" را کنترل کنند. هر چند بعد از کنترل مشکل انتخاب درون زای حسابرس تعدادی از محققان رابطه ای بین اندازه موسسه حسابرسی و کیفیت گزارشگری مالی پیدا نکرده‌اند، اما هم چنان نتایج اکثر پژوهش‌ها نشان می‌دهد که اندازه موسسه حسابرسی معیار قابل اتکائی از کیفیت حسابداری است.

با توجه به آنچه بیان شد در این پژوهش به بررسی تبیین نقش دانش مالی اعضا و استقلال مدیر عامل بر کیفیت اطلاعات حسابداری در شرکت‌ها و موسسات مالی پذیرفته شده در بورس تهران پرداخته می‌شود.

1 Chi Ni, Jeter and Shivakumar
2 Truman and Titman
3 Hackman
4 Chi Ni et al

[ Downloaded from mieaoi.ir on 2026-11-26 ]

## اهداف

### هدف اصلی

بررسی تبیین نقش دانش مالی اعضا و استقلال مدیر عامل بر کیفیت اطلاعات حسابداری در شرکت‌ها و موسسات مالی پذیرفته شده در بورس تهران

### هدف‌های فرعی

بررسی تاثیر دانش مالی اعضا هیات مدیره بر کیفیت اطلاعات حسابداری در شرکت‌ها و مؤسسات مالی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار بررسی تاثیر اندازه موسسه حسابرسی بر کیفیت اطلاعات حسابداری در شرکت‌ها و مؤسسات مالی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار

## فرضیه‌ها

### سوال اصلی

دانش مالی اعضا هیات مدیره و اندازه موسسه حسابرسی بر کیفیت اطلاعات حسابداری در شرکت‌ها و مؤسسات مالی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار چه تاثیری دارد؟

### سوال‌های فرعی

دانش مالی اعضا هیات مدیره بر کیفیت اطلاعات حسابداری در شرکت‌ها و مؤسسات مالی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار چه تاثیری دارد؟ اندازه موسسه حسابرسی بر کیفیت اطلاعات حسابداری در شرکت‌ها و مؤسسات مالی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار چه تاثیری دارد؟

### فرضیه اصلی

دانش مالی اعضا هیات مدیره و اندازه موسسه حسابرسی بر کیفیت اطلاعات حسابداری در شرکت‌ها و مؤسسات مالی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تاثیر معنی‌دار دارد.

### فرضیه‌های فرعی

دانش مالی اعضا هیات مدیره بر کیفیت اطلاعات حسابداری در شرکت‌ها و مؤسسات مالی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تاثیر معنی‌دار دارد. اندازه موسسه حسابرسی بر کیفیت اطلاعات حسابداری در شرکت‌ها و مؤسسات مالی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تاثیر معنی‌دار دارد.

## قلمرو پژوهش

قلمرو زمانی: این پژوهش در نمیه دوم سال ۱۳۹۹ انجام می‌شود.

قلمرو مکانی: این پژوهش در کشور ایران انجام می‌شود.

قلمرو موضوعی: این پژوهش در حوزه ی حسابرسی انجام می‌شود.

[ Downloaded from mieaoi.ir on 2026-11-26 ]

**تعریف مفهومی و عملیاتی**

**اندازه حسابرسی**

متغیر مجازی و صفر و یکی که اگر حسابرسی توسط شرکت‌های بزرگ انجام شود عدد یک و در غیر اینصورت عدد صفر به خود میگیرد.

**کیفیت اطلاعات حسابداری:**

یک متغیر رتبه ای که نشان دهنده ی جایگاه یک شرکت در میان کل شرکت‌های بورسی می‌باشد در زمینه ی ارائه ی اطلاعات صحیح

**پیشینه پژوهش**

چن و همکاران[۱] (۲۰۱۹)، مقایسه پذیری حسابداری، کیفیت حسابرسی و قیمت‌گذاری اقلام تعهدی این مطالعه مشخص شد که وقتی قابلیت مقیایسه پذیری حسابداری با دوره قبل بیشتر است، تعهدات اختیاری دوره جاری همبستگی مثبت کمی با بازده جاری و همبستگی منفی کمی با بازده آتی دارد، مطابق با پیش بینی ما که قابلیت مقایسه پذیری حسابداری، بهره وری قیمت‌گذاری اقلام تعهدی را بهبود می بخشد.

پرساکیس[۲] (۲۰۱۹) در تحقیقات خود به بررسی ارتباط بین کیفیت حسابرسی، گرایشات احساسی سرمایه‌گذاران و مدیریت سود طی بحران مالی جهانی پرداخت. وی ارائه داد که بین کیفیت حسابرسی و گرایشات احساسی سرمایه‌گذاران ارتباط مثبت و معناداری وجود دارد.

میکو و کاماردین[۳] (۲۰۱۸) در تحقیق خود به بررسی چگونگی تاثیرگذاری کمیته حسابرسی و کیفیت حسابرسی بر مدیریت سود پرداختند. حسابرسی بدلیل حل مشکل نمایندگی بین مالکیت و مدیریت، عدم تقارن اطلاعاتی و تضادمنافع بین آنها از اهمیت بسیاری برخوردار است. نتایج حاصل از آزمون فرضیه‌های تحقیق حاکی از آن بود کمیته حسابرسی و کیفیت حسابرسی منجر به کاهش دستکاری سود با استفاده از اقلام تعهدی اختیاری می‌شود.

سانتوسو و ویدایاسواتی[۴] (۲۰۱۷) به بررسی تاثیر کیفیت حسابرسی و اندازه شرکت بر رابطه بین مدیریت سود و عملکرد مالی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار اندونزی طی دوره زمانی ۲۰۱۱ -۲۰۱۴ پرداختند. طبق تحلیلات آزمون رگرسیون داده های ترکیبی نتایج تحقیق

---

۱ Chen et al

۲ Persakis, 2016

۳ Mikou & Kamardin, 2015

۴ Santouso & Widayaswati, 2017

[ Downloaded from mieaoi.ir on 2026-11-26 ]

حاکی از آن بود بین مدیریت سود و عملکرد مالی ارتباط معنادار وجود دارد. کیفیت حسابرسی بر رابطه بین مدیریت سود و عملکرد مالی تاثیرگذار است. اندازه شرکت بر رابطه بین مدیریت سود و عملکرد مالی تاثیرگذار است.

حسینی کالگو و همکاران[۱] (۲۰۱۶) بر کیفیت حسابرسی شرکت‌های با عرضه عمومی اولیه تمرکز دارند. ایشان نشان دادند که شرکت‌های با عرضه عمومی اولیه در مالزی اشتیاق به هر دو نوع مدیریت سود اقلام تعهدی اختیاری و واقعی دارند. هر دو معیار اندازه گیری کیفیت حسابرسی برای هر دو گروه شرکت‌های با توقف نماد و بدون توقف نماد به صورت مشابه مشاهده شد که نشان دهنده حمایت و پشتیبانی از سیاست عمومی بورس مالزی در توقف نماد شرکت‌های با عرضه عمومی اولیه است، تا عدم تقارن اطلاعاتی و مشکل انتخاب نادرست بین مالکان استراتژیکی و سرمایه‌گذاران جدید را کاهش دهد.

وروات و همکاران[۲] (۲۰۱۶) مطالعاتی در مورد اثر روش اداره امور شرکت در انتخاب بین مدیریت سود کارآمد و فرصت طلب انجام دادند. برای این منظور، آنها مطالعات خود را بر روی شرکت‌های آمریکایی انجام دادند. طبق مطالعات آنها، شرکت‌های آمریکایی تمایل به اجرای کارآمد مدیریت سود دارند و اجرای آن، منجر به هزینه‌های حسابرسی بیشتر می‌شود. نظارت بیشتر به عملکرد مدیران در کمیته‌های حسابرسی، برای جلوگیری از رفتار های فرصت طلبانه ی آنها و کمک به مدیریت سود مؤثرتر است. بر اساس مطالعات آنها، تاثیر تعهدات اختیاری برسودآوری آینده برای شرکت‌های با حق‌الزحمه حسابرسی بالاتر، در مقایسه با شرکت‌های با حق‌الزحمه حسابرسی پایین تر، بیشتر است.

حبیب و برهان آدین[۳] (۲۰۱۵)، در پژوهشی با عنوان "بررسی تاثیر حسابرسان متخصص بر ارائه گزارش حسابرسی" به بررسی روابط بین متغیرهای حسابرسان متخصص و ارائه گزارش حسابرسی پرداخته‌اند. نتایج تحقیق آن‌ها نشان داد که شرکت‌هایی که حسابرس آنها متخصص صنعت است تاخیر گزارش حسابرسی کوتاه‌تری دارند.

طهماسبی (۱۳۹۸) به بررسی اثر کیفیت حسابرسی برمدیریت سود واقعی و تعهدی درشرکت‌های پذیرفته شده بورس اوراق بهادرتهران پرداختند. به عبارت دیگر دراین مقاله علمی سعی شده است به این سوال پاسخ داده شود که آیابالابودن کیفیت حسابرسی میتواندداعتباربخشی به صورت های مالی راافزایش دهد مدیریت سود برآیند درجه ای از قابلیت انعطاف و اعمال نظری

---

۱ Hussaini Kalgo et al

۲ Tim Vervaat et al

۳ Habib, A. , Bhaiyan, Md. B.

[ Downloaded from mieaoi.ir on 2026-11-26 ]

است که مدیران در گزارشگری مالی خود دارند. مدیران ممکن است از این قدرت خود برای مدیریت فرصت طلبانه سود یا انتقال اطلاعات محرمانه درباره عملکرد آتی شرکت استفاده کنند.به طورخاص آنها می‌توانند زمان وفعالیت‌های واقعی درسراسر دوره حسابداری رابه گونه ای تغییردهند که به یک هدف درامدی خاصی دست پیداکنند.

رضایی و همکاران (۱۳۹۸) در تحقیقی با عنوان بررسی پایداری و قیمت‌گذاری سود، اقلام تعهدی و جریان‌های وجوه نقد عملیاتی در شرکت‌ها بیان داشتند که امروزه سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری نقش بسیار مهمی در گردش فعالیت سازمان-ها ایفا نموده، در مجموعه محیط اقتصادی کشورها وظیفه-ای با اهمیت برعهده دارند. هرگونه تحقیق در زمینه نحوه اثرگذاری اطلاعات حسابداری بر طیف وسیع تصمیم‌گیرندگان ذینفع در شرکت-ها، به درک بهتر از چگونگی نقش این اطلاعات و ضرورت افشای بیشتر و بهتر آنها کمک می‌کند. یافته‌های این تحقیق بر اهمیت تجزیه و تحلیل دقیق پایداری و قیمت‌گذاری سود، اقلام تعهدی و جریان‌های وجوه نقد عملیاتی هنگام ارزیابی عملکرد مالی شرکت‌ها تأکید دارد.

فتاحی و فاضل (۱۳۹۷) به بررسی تاثیر کیفیت حسابرسی بر مدیریت سود مبتنی بر اقلام تعهدی و مدیریت سود واقعی در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران پرداختند. ایشان بیان داشتند که با افزایش کیفیت حسابرسی، مدیریت سود روند کاهشی دارد و استقلال حسابرس و اندازه موسسه حسابرسی در مقایسه با دیگر مولفه‌های اندازه‌گیری کیفیت حسابرسی، تاثیرگذارتر و دارای ارتباط منفی و معناداری به ترتیب با مدیریت سود مبتنی بر اقلام تعهدی و مدیریت سود واقعی می‌باشند.

پاک مرام (۱۳۹۶) در تحقیقی که به بررسی تأثیر کیفیت حسابرسی بر مدیریت سود در زمان عرضه اولیه سهام پرداخت نشان داد شرکت‌هایی که سهام آنها برای بار اول عرضه م یشود در همان سال مدیریت سود را تجربه می‌کنند همچنین شرکت‌هایی که سهام آنها برای بار اول عرضه می‌شود و توسط مؤسسات بزرگ حسابرسی می‌شوند؛ در همان سال یک سطح پایین مدیریت سود از طریق اقلام تعهدی را تجربه می‌کنند. و در نهایت، شرکت‌هایی که سهام آنها برای بار اول عرضه می‌شود و در همان سال سطح بالایی از مدیریت سود از طریق اقلام تعهدی را تجربه نموده اند.

## روش و ابزار گردآوری اطلاعات

اطلاعات و داده‌های مورد نیاز این تحقیق با استفاده از روش اسنادی و کتابخانه ای جمع آوری خواهند شد:

[ Downloaded from mieaoi.ir on 2026-11-26 ]

۱- اطلاعاتی که مربوط به مباحث تئوریک پژوهش می‌باشند از منابع مختلف مانند کتب و نشریات معتبر بین‌المللی که به صورت آنلاین در پایگاه های اینترنتی موجود می‌باشند، جمع آوری خواهد شد.

۲- طریق ابزار گردآوری اطلاعات در قسمت مبانی نظری پژوهش اسناد و مدارک کتابخانه ای می‌باشد و در قسمت تحلیل داده ها از داده های سایت بانک مرکزی ایران استفاده می‌شود.

## جامعه و نمونه آماری پژوهش

جامعه آماری تحقیق شرکت‌ها و مؤسسات مالی عضو بورس اوراق بهادار می‌باشند که از سال ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۸ در بورس اوراق بهادار تهران فعالیت داشته و سال مالی آنها منتهی به ۲۹ اسفند می‌باشد.

## نمونه آماری

برای نمونه‌گیری می‌توان از روش‌های متنوعی استفاده نمود که مهمترین این روش‌ها به شرح زیر می‌باشد.

- نمونه‌گیری تصادفی ساده [۱]
- روش نمونه‌گیری سیستماتیک [۲]
- نمونه‌گیری طبقه ای [۳]
- نمونه‌گیری خوشه ای [٤]
- نمونه‌گیری چند مرحله ای [٥]

کلیه شرکت‌های عضو جامعه آماری که حائز شرایط زیر بودند، جزء نمونه آماری لحاظ شده و آن‌دسته از شرکت‌هایی که این شرایط را نداشتند از نمونه آماری حذف گردیدند. شرایط مذکور به شرح زیر می‌باشد: جامعه آماری این تحقیق را کلیه شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار

---

۱ Simple Random Sampling
۲ Systematic Sampling
۳ Stratified Sampling
۴ Cluster Sampling
۵ Multistage Sampling

[ Downloaded from mieaoi.ir on 2026-11-26 ]

تشکیل می دهد.سپس شرکت‌های پذیرفته شده‌ای که دارای ویژگی‌های زیر باشند، به عنوان نمونه انتخاب می‌شوند:

۱. از سال ۱۳۹۱ تا ۱۳۹۷، در بورس اوراق بهادار تهران پذیرفته باشند.

۲. طی سال های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۷، نماد معاملاتی آنها از تابلوی بورس خارج نشده باشد.

۳. شرکت‌ها نبایستی سال مالی خود را طی دوره های موردنظر تغییر داده باشند.

۴. اطلاعات مالی موردنیاز، به خصوص یادداشت های همراه صورت های مالی دردسترس باشد.

۵. شرکت طی دوره ی مورد پژوهش وقفه معاملاتی نداشته باشد

با توجه به شرایط گفته شده در بالا تعداد ۷۸ شرکت به عنوان نمونه آماری انتخاب می‌شوند. از بین ۶۳۶ شرکت با روش حذفی سیستماتیک و اعمال شرایط زیر نمونه انتخاب گردیده است :

**جدول ۱. معرفی نمونه آماری**

| | |
|---|---|
| کلیه شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق تهران تا تاریخ ۱۳۹۸/۱۲/۲۹ | ۶۳۶ |
| جزء شرکت‌های سرمایه‌گذاری و مالی بوده اند | ( ۱۳۸ ) |
| شرکت‌هایی که پایان سال مالی آنها به ۲۹ اسفند منتهی نمی‌شود | ( ۱۱۸ ) |
| اطلاعات مالی شرکت‌ها در دسترس نبوده و یا ناقص بوده است | ( ۱۹۶ ) |
| تعداد شرکت‌هایی که در دوره زمانی تحقیق عضو بورس نبوده اند | ( ۱۱۶ ) |
| تعداد شرکت‌های باقی مانده این پژوهش ( نمونه انتخابی ) | ۷۸ |

منبع: گزارشات سازمان بورس اوراق بهادار تهران

## متغیرهای پژوهش

**متغیر وابسته:**

کیفیت اطلاعات حسابرسی

**متغیرهای مستقل:**

دانش مالی اعضای هیئت مدیره

## متغیرهای کنترلی

۱) اندازه موسسه حسابرسی : لگاریتم دارایی‌های شرکت

[ Downloaded from mieaoi.ir on 2026-11-26 ]

۲) اهرم مالی : نسبت بدهی به حقوق صاحبان سهام

۳) نوع صنعت : بر اساس رتبه بندی بورس اوراق بهادار تهران

۴) متغیر مداخله گر : شرکت دارای تجدید ارزیابی دارایی ۱ درل غیر اینصورت ۰

۵) رشد : فروش سال قبل / ( فروش سال قبل – فروش سال مورد نظر ) = رشد فروش

**مدل پژوهش**

$$QUALITY=\alpha_0+\alpha_1 BS_{it}+\alpha_2 SIZE_{it}+\alpha_3 LEV_{it}+\alpha_4 TYPE_{it}+\alpha_5 GROWTH_{it}+\alpha_6 \text{Revaluation}_{it} * liq_{it}+\alpha_7 \text{Revaluation}_{it}+\varepsilon_{it}$$

که در آن متغیرها در جدول ذیل خلاصه شده اند:

**جدول ۲. متغیرهای پژوهش**

| نام متغیر | نماد | نوع متغیر |
|---|---|---|
| کیفیت اطلاعات حسابرسی | $QUALITY$ | وابسته |
| دانش مالی اعضای هیئت مدیره | BS | مستقل |
| اندازه موسسه حسابرسی | SIZE | کنترل |
| اهرم مالی | LEV | کنترل |
| نوع صنعت | TYPE | کنترل |
| رشد | GROWTH | کنترل |
| تجدید ارزیابی دارایی | Revaluation | مداخله گر |

منبع: گیربینا و همکاران[۱] (۲۰۱۲)

در جدول ۳ کمیت‌های توصیفی متغیرهای پژوهش ارائه شده است.

**جدول ۳. آماره های توصیفی متغیرهای پژوهش**

| | میانگین | میانه | بیشینه | کمینه | انحراف معیار | چولگی | کشیدگی |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| کیفیت اطلاعات | ۰/۵۴ | ۱/۰۰۰ | ۱/۰۰۰ | ۰/۰۰۰ | ۰/۴۹ | -۰/۱۸ | ۱/۰۳ |

۱ Gîrbină M, Albu C, Albu N(2012)

[ Downloaded from mieaoi.ir on 2026-11-26 ]

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| حسابرسی | | | | | | | |
| دانش مالی اعضای هیئت مدیره | ۱۳/۵۷۴۳۳ | ۱۴/۲۷۳۴۱ | ۲۰/۸۵۳۰۴ | ۴/۹۳۲۰۰۵ | ۴/۱۰۳۴۱۸ | -۰/۲۱۷۰۵ | ۱/۸۶۳۳۶ |
| اندازه موسسه حسابرسی | ۱۴/۰۰۸۷۹ | ۱۳/۹۲۶۲۱ | ۱۸/۳۱۴۲ | ۱۱/۰۶۰۸۶ | ۱/۳۴۵۵۰۵ | ۰/۳۱۸۳۱ | ۳/۰۲۳۷۰۸ |
| اهرم مالی | ۰/۶۶/۱۵۱۹ | ۰/۰۸ | ۳/۱۶ | ۰ | ۰/۲۳۹۰۶۸ | ۴/۴۸۹۱۹۸ | ۳۶/۸۳۴۸۱ |
| نوع صنعت | ۱/۰۰۸۵۵۷ | ۰/۸۱۵ | ۶۹/۴۳ | ۰/۰۵ | ۱/۷۸۲۹۶۸ | ۱۷/۴۳۰۹ | ۳۷۱/۳۵۳۶ |
| رشد | ۰/۴۰۸۷۴۵ | ۰/۴۳ | ۱ | ۰ | ۰/۱۷۵۲۵۴ | -۰/۴۲۷۴۱ | ۱۰/۵۸۹۵۵۷ |
| تجدید ارزیابی دارایی‌ها | ۹/۴۸ | -۰/۱۷ | ۱۴۱۰۹/۳۱ | ۷۰۵/۶ | ۵۲۰/۶۰ | ۱۷/۶۲ | ۵۶۶/۷۱ |
| اندازه شرکت | ۲/۲۴ | ۲/۶۳ | ۴۶/۵۹ | -۲۷۰/۷۵ | ۱۰/۰۰۵ | -۲۲/۹۱ | ۵۵۸/۴ |

منبع: گزارشات نرم افزار ره آورد نوین

چنانچه ملاحظه می‌شود در جدول فوق در اکثر موارد مقادیر میانه به میانگین نزدیک می‌باشد و این نشان دهنده توزیع مناسب داده های آماری می‌باشد. همچنین چولگی بدست آمده برای برخی از متغیرها (نظیر دانش مالی اعضای هیئت مدیره و رشد ) با مقادیر منفی نشان داده شده است که نشان دهنده توزیع نامتقارن داده ها می‌باشد و کشیدگی مقادیر آنها به سمت مقادیر پایین تر می‌باشد و یا می‌توان گفت دارای چولگی منفی هستند. و برای بقیه متغیرها که با مقادیر مثبت نشان داده شده است و نشان دهنده توزیع نامتقارن داده ها و کشیدگی به سمت مقادیر بالاتر می‌باشد و یا دارای چولگی مثبت هستند.

### آزمون‌های مانایی و ایستایی

ساده‌ترین روش برای تعیین ایستایی یک متغیر، مشاهده نمودار آن متغیر است. اما با توجه به این که این روش از دقت کافی برخوردار نیست، بایستی ایستایی متغیر سری زمانی را مورد آزمون قرار داد، آزمون ریشه واحد، از معمول‌ترین آزمون‌هایی است که برای تشخیص ایستایی یک فرآیند سری زمانی مورد استفاده قرار می‌گیرد.

[ Downloaded from mieaoi.ir on 2026-11-26 ]

نتایج مربوط به آزمون ریشه واحد متغیرهای مدل بر اساس آزمون فیلیپس پرون در جدول ۳ گزارش شده است. نتایج نشان می دهد متغیرهای مدل بر اساس آزمون فیلیپس پرون پایا هستند.

[ Downloaded from mieaoi.ir on 2026-11-26 ]

**جدول ۴. نتیجه آزمون مانایی فیلیپس پرون**

| متغیر | آماره | معنی‌داری | نتیجه |
|---|---|---|---|
| کیفیت اطلاعات حسابرسی | -۵/۸۹ | ۰/۰۰۳ | مانا |
| دانش مالی اعضای هیئت مدیره | /۶۷ | ۰/۰۲ | مانا |
| اندازه موسسه حسابرسی | -۵/۵۸ | ۰/۰۰۰ | مانا |
| اهرم مالی | -۱۰/۹۵ | ۰/۰۰۰ | مانا |
| نوع صنعت | -۸/۶۳ | ۰/۰۰۰ | مانا |
| رشد | -۱۲/۲۹ | ۰/۰۰۷ | مانا |
| تجدید ارزیابی دارایی‌ها | -۶/۳۱ | ۰/۰۰۰ | مانا |
| اندازه شرکت | -۱۶/۸۹ | ۰/۰۰۰ | مانا |

منبع: یافته‌های پژوهش

فرض صفر در آزمون فیلیپس پرون بر عدم مانایی متغیرهای مورد بررسی استوار است و فروض را میتوان چنین نوشت:

H0: متغیر مورد بررسی نامانا می‌باشد.

H1: متغیر مورد بررسی مانا می‌باشد.

برای رد فرض صفر کافیست سطح معنی‌داری از ۰/۰۵ کمتر باشد. همانگونه که در جدول بالا ملاحظه میگردد سطح معنی‌داری در تمام موارد کمتر از ۰/۰۵ می‌باشد. بنابراین مانا بودن کلیه متغیرهای مورد بررسی، مورد تایید است.

با توجه به مانا بودن تمام متغیر مورد بررسی می‌توان تخمین مدل رگرسیونی را انجام داد.

## بررسی مدل پژوهش

آزمون فرضیه‌های پژوهش از طریق تخمین مدل رگرسیونی انجام می‌شود. در ادامه مدل رگرسیونی مورد برازش قرار می گیرد و سپس فرضیه‌ها مورد بررسی قرار خواهند گرفت.

در ابتدا برای تشخیص اینکه استفاده از روش پانل در برآورد مدل کارآمدتر است یا روش داده های تلفیقی، از آزمون چاو استفاده می‌شود.

**جدول ۵. نتایج آزمون چاو برای مدل رگرسیونی**

| | آماره آزمون | درجه آزادی | سطح معناداری | نتیجه |
|---|---|---|---|---|
| مدل رگرسیونی | ۱۲/۸۴ | (۱۲۷ ،۸۷۷) | ۰/۰۰۰ | استفاده از مدل پانل دیتا |

[ Downloaded from mieaoi.ir on 2026-11-26 ]

منبع: یافته‌های پژوهش

فرض صفر در آزمون چاو ( اف لیمر) بر عدم استفاده از پانل دیتا ( یعنی استفاده از داده های تلفیقی ) استوار است و فرضیه‌ها را میتوان چنین نوشت:

H0: نمیتوان در تخمین از روش پانل دیتا استفاده کرد (باید از روش داده های تلفیقی استفاده کرد)

H1: میتوان در تخمین از روش پانل دیتا استفاده کرد.

برای رد فرضیه صفر و تایید استفاده از پانل دیتا میبایست سطح معنی‌داری کمتر از ۰/۰۵ باشد.

همانطورکه در جدول ۵ ملاحظه می‌شود سطح معناداری آزمون چاو بیش از α=۰/۰۵ محاسبه شده لذا با اطمینان ۹۵٪ امکان برآورد مدل با استفاده از روش پانل تأیید می‌شود. با توجه به اینکه فرض صفر آزمون چاو مبنی بر برابری عرض از مبدأها رد شد، در ادامه به منظور تشخیص وجود اثرات ثابت یا وجود اثرات تصادفی از آزمون‌هاسمن استفاده می‌شود.

**جدول ۶. نتایج آزمون‌هاسمن مدل رگرسیونی**

| | آماره آزمون | درجه آزادی | سطح معناداری | نتیجه |
|---|---|---|---|---|
| مدل رگرسیونی | ۲۶/۷۳ | ۵ | ۰/۰۰۰ | اثرات ثابت |

منبع: یافته‌های پژوهش

فرض صفر در آزمون‌هاسمن بر عدم استفاده از روش اثرات ثابت ( یعنی استفاده روش اثرات تصادفی ) استوار است و فرضیه‌ها را میتوان چنین نوشت:

H0: نمی‌توان در تخمین از مدل اثرات ثابت در روش پانل دیتا استفاده کرد (باید از مدل اثرات تصادفی در روش پانل دیتا استفاده کرد)

H1: می‌توان در تخمین از مدل اثرات ثابت در روش پانل دیتا استفاده کرد.

برای رد فرضیه صفر و تایید استفاده از اثرات ثابت می بایست سطح معنی‌داری کمتر از ۰/۰۵ باشد. اما اگر سطح معنی‌داری آزمون‌هاسمن prob=۱/۰۰۰ محاسبه شود آزمون‌هاسمن اندازه شرکت تشخیص بین اثرات ثابت و تصادفی را ندارد. بنابراین باید از معیار دیگری برای انتخاب بین اثرات ثابت و تصادفی استفاده کرد.

همانطورکه در جدول ۶ ملاحظه می‌شود سطح معناداری آزمون‌هاسمن prob=۰/۰۰۰ محاسبه شده لذا در تخمین از اثرات ثابت استفاده می‌شود.

[ Downloaded from mieaoi.ir on 2026-11-26 ]

### نتایج برازش مدل رگرسیونی

نتایج تخمین مدل به روش پانل و با استفاده از اثرات ثابت ( پانل دیتا) در جدول ۷ ارائه شده است.

**جدول ۷. نتایج برازش مدل رگرسیونی**

| متغیر پاسخ = کیفیت اطلاعات حسابرسی | | | |
|---|---|---|---|
| متغیرهای مستقل | ضرایب رگرسیونی | آماره آزمون t | سطح معناداری |
| ثابت معادله (α) | -۹۶/۳۱ | -۱۴۲۹/۰۹ | ۰/۰۰۰ |
| دانش مالی اعضای هیئت مدیره | -۰/۰۳ | -۸/۳۷ | ۰/۰۰۰ |
| اندازه موسسه حسابرسی | -۰/۰۴ | -۱۸/۷۳ | ۰/۰۰۰ |
| اهرم مالی | -۰/۰۲ | -۱/۰۳ | ۰/۲۹ |
| نوع صنعت | -۰/۰۱ | /۲۳ | ۰/۰۰۱ |
| رشد | ۰/۰۷ | ۳/۶۴ | ۰/۰۰۰ |
| تجدید ارزیابی دارایی‌ها | ۰/۰۰۰۳ | ۱۵/۵۴ | ۰/۰۰۰ |
| اندازه شرکت | ۰/۳۱ | ۸۹/۸۱ | ۰/۰۰۰ |
| آماره آزمون F = ۴۸/۵۸ | | سطح معناداری = ۰/۰۰۰ | |
| آماره دوربین واتسون : ۲/۱۵ | | ضریب تعیین = ۰/۸۸ | |

منبع: یافته های پژوهش

همانطور که در جدول ۷ ملاحظه می‌شود ارتباط میان دانش مالی اعضای هیئت مدیره و کیفیت اطلاعات حسابرسی شرکت‌های سهامی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران مورد سنجش قرار گرفت. طبق نتایج حاصل شده سطح معنی‌داری : صفر و آماره دوربین واتسن : ۲/۲۷ گزارش شده است و چون این عدد بین ( ۱/۵ و ۲/۵ ) می‌باشد فرضیه فوق را مورد تأئید قرار میدهد. با توجه به جدول فوق سطح معناداری دانش مالی اعضای هیئت مدیره ۰/۰۰۰ شده است که بر اساس این نتیجه می‌توان گفت چون این عدد کمتر از ۰/۰۱ شده است، با اطمینان بیش از ۹۹ درصد بین دانش مالی اعضای هیئت مدیره و کیفیت اطلاعات حسابرسی شرکت سهامی میان آنها ارتباط معنادار وجود دارد.

در نمودار ۱ نمودار خطی پسماند مدل رگرسیونی ارائه شده است.

[ Downloaded from mieaoi.ir on 2026-11-26 ]

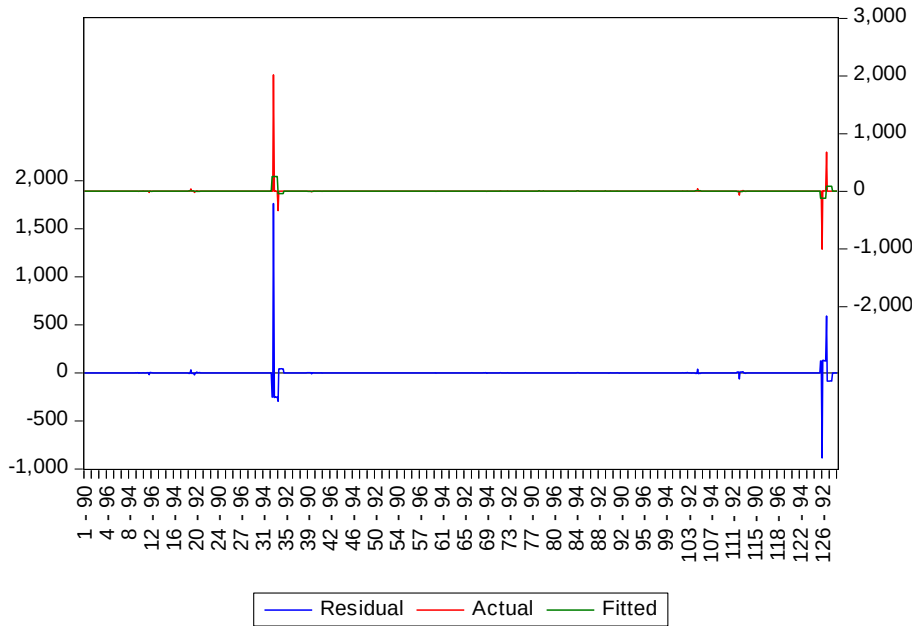


**نمودار ۱. نمودار خطی پسماند مدل رگرسیونی**

منبع: یافته های پژوهش

همانطور که در نمودار ۱ ملاحظه می‌شود پسماند مدل رگرسیونی شکل مشخصی ندارد و این موضوع نیز مبین مناسب بودن مدل برازش یافته می‌باشد.

در ادامه برای اطلاع از وضعیت نرمالیتی پسماندهای مدل برازش یافته از آزمون جارک- برا و نمودار هیستوگرام[۱] استفاده می‌شود.

آماره جارک برا آماره ای با توزیع خی دو و درجه آزادی دو می‌باشد اگر این آماره از ۵/۷ کوچکتر باشد، میتوان نتیجه گرفت که توزیع آماری مورد نظر با توجه به جدول خی دو، نرمال می‌باشد.

**جدول ۸. نتایج آزمون جارک برا برای مدل**

| پسماند مدل | آماره آزمون | سطح معناداری | نتیجه |
|---|---|---|---|
| رگرسیونی | ۵/۵۹ | ۰/۰۶ | نرمال بودن توزیع پسماند مدل |

منبع: یافته های پژوهش

۱ Histogram

[ Downloaded from mieaoi.ir on 2026-11-26 ]

همانطورکه در جدول ۸ ملاحظه می‌شود سطح معناداری آزمون جارک برا بیش از α=۰/۰۵ محاسبه شده لذا با اطمینان ۹۵٪ توزیع پسماندها نرمال می‌باشد. در نمودار ۲ هیستوگرام پسماند مدل رگرسیونی اول ارائه شده است.

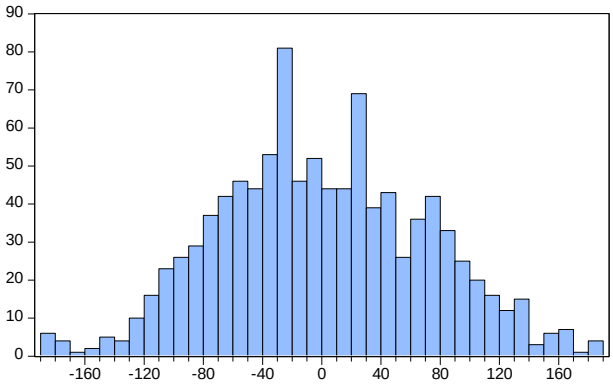


| Series: Standardized Residuals | |
|---|---|
| Sample 1390 1397 | |
| Observations 1012 | |
| Mean | -5.50e-15 |
| Median | -4.666743 |
| Maximum | 185.1353 |
| Minimum | -185.1351 |
| Std. Dev. | 70.00915 |
| Skewness | 0.096933 |
| Kurtosis | 2.691450 |
| Jarque-Bera | 5.599185 |
| Probability | 0.060835 |

**نمودار ۲. هیستوگرام پسماند مدل رگرسیونی**

منبع: یافته های پژوهش

همانطور که در نمودار ۲ ملاحظه می‌شود پسماند مدل رگرسیونی متقارن و زنگوله‌ای شکل است و این موضوع مبین این نکته می‌باشد که در کنار نرمال بودن توزیع پسماند مدل رگرسیونی، کاملا متقارن بوده و مدل فاقد مشکلات آماری می‌باشد.

برای بررسی فرضیه اصلی پژوهش از مناسب بودن مدل رگرسیونی از طریق آزمون F استفاده می‌شود. با توجه به آماره F در این پژوهش صحت مدل رگرسیونی مورد تایید است. و فرضیه پژوهش تایید می‌شود همچنین برای بررسی اثر معنی‌دار متغیرها بر متغیر وابسته از آزمون T استفاده می‌شود.

برای بررسی معنی‌دار بودن ضرایب متغیرهای مستقل در هر مدل از آماره t استفاده شده است. برای تصمیم گیری در مورد پذیرش یا رد فرضیه صفر، آماره T به دست آمده با t جدول که با درجه آزادی N-K در سطح اطمینان ۹۵٪ محاسبه شده مقایسه می‌شود، چنانچه قدرمطلق T محاسبه شده از t جدول بزرگتر باشد ( $|T|>t_{\frac{\alpha}{2},N-k}$ )، مقدار عددی تابع آزمون در ناحیه بحرانی قرار گرفته و فرض صفر ( $H_0$ ) رد می شود. در این حالت با ضریب اطمینان ۹۵٪ ضریب مورد نظر ( $\beta_1$ ) معنی‌دار خواهد بود که دلالت بر وجود ارتباط بین متغیر مستقل و وابسته دارد.

[ Downloaded from mieaoi.ir on 2026-11-26 ]

یکی از فروض مهم مدل کلاسیک خطی این است که خودهمبستگی یا خودهمبستگی سریالی بین اجزاء اخلالی که در تابع رگرسیون جامعه وارد می‌شود، وجود ندارد. مشهورترین آزمون تشخیص همبستگی سریالی، آزمون دوربین-واتسون می‌باشد و فرض می‌کند که بین هر خطا و خطای قبل از خود رابطه‌ی همبستگی وجود دارد. تابع آزمون دوربین واتسون چنین تعریف می‌شود:

$$d = \frac{\sum_{i=2}^{N}(e_i - e_{i-1})^2}{\sum_{i=1}^{N} e_i^2} \approx 2(1-\hat{\rho})$$

یک امتیاز فوق‌العاده تابع آزمون d در این است که بر اساس باقیمانده‌های تخمین زده شده‌ای که به طور عادی در تحلیل رگرسیون محاسبه می‌شوند، بدست می‌آید. اگر d محاسبه شده از رابطه‌ی بالا خارج از این مقادیر بحرانی قرار گیرد، می‌توان بر وجود همبستگی پیوسته مثبت یا منفی تصمیم گرفت. با توجه به رابطه، تابع d، تقریباً مساوی با دو برابر $(1-\rho)$ می‌باشد. از آنجا که $-1 \leq \rho \leq 1$ است می‌توان نتیجه گرفت که: $0 \leq d \leq 4$

| شواهدی از خود همبستگی منفی | عدم گیری | تصمیم- | شواهدی دال بر خودهمبستگی وجود ندارد | عدم گیری | تصمیم- | شواهدی از خودهمبستگی مثبت |
|---|---|---|---|---|---|---|
| 4 dl | du | | 2 du | dl | | 0 |

**نمودار ۳. نواحی تصمیم‌گیری درباره خودهمبستگی مدل**

منبع: راهنمای نرم افزار EVIEWS

بر اساس نمودار (۳) با محاسبه‌ی آماره‌ی دوربین واتسون با مشخص کردن جایگاه آماره می‌توان فرض صفر را رد یا پذیرفت (بروکز، ۱۳۸۹). با توجه به اینکه دوربین واتسون در این پژوهش ۲/۱۵ بدست آمده است بنابراین مدل فاقد خود همبستگی سریالی می‌باشد.

بررسی فرضیه پژوهش

با توجه به توضیحات داده شده در جدول ذیل فرضیه پژوهش مورد تایید می‌باشد :

[ Downloaded from mieaoi.ir on 2026-11-26 ]

**جدول ۹. رد یا تایید فرضیه ها**

| ردیف | فرضیه | نتیجه |
|---|---|---|
| اول | دانش مالی اعضا هیات مدیره و اندازه موسسه حسابرسی بر کیفیت اطلاعات حسابداری در شرکت‌ها و مؤسسات مالی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تاثیر معنی‌دار دارد. | تایید |
| دوم | دانش مالی اعضا هیات مدیره بر کیفیت اطلاعات حسابداری در شرکت‌ها و مؤسسات مالی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تاثیر معنی‌دار دارد. | تایید |
| سوم | اندازه موسسه حسابرسی بر کیفیت اطلاعات حسابداری در شرکت‌ها و مؤسسات مالی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تاثیر معنی‌دار دارد. | تایید |

منبع: یافته های پژوهش

به طور کلی، بانک‌ها به عنوان منابع اصلی مالی نقش بسیارمهمی در توسعه و رشد اقتصادی یک کشور دارند، به دلیل آنکه آنها به عنوان تأمین کننده نقدینگی در ارائه خدمات و تولیدکننده اطلاعات عمل می‌کنند. امروزه افراد بسیاری وجود دارند که با داشتن ثروتی مناسب به دلیل عدم آگاهی کامل توانایی استفاده از آن را ندارند. در این میان ، برخی بانکها با درک ارزش این مشتریان با به کارگیری مجموعه‌ای از خدمات مالی و بانکی خواهان ارتقای جایگاه خود در جامعه هستند تا به واسطه آن مشتریان ویژه را به سمت خود جذب کنند. در حال حاضر، رقابت شدیدی در عرصه بانکداری کشور وجود دارد. بانک‌ها نیز می‌بایست برای حفظ برتری خود با تحولات جهانی در پی خلق ارزش و برآوردن نیازهای مشتریان خود همگام باشند. مشخص است که عضویت اعضای داری دانش مالی در هیئت مدیره ی شرکت‌ها و مؤسسات مالی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار باعث بهبود عملکرد واقعی و عدم نیاز به دستکاری اطلاعات میگردد که این مهم باعث می‌شود که نیاز به دستکاری اطلاعات حسابداری کاهش یافته و به این ترتیب کیفیت اطلاعات حسابداری بهبود می‌یابد.

### پیشنهاد با توجه به نتایج

پیشنهاد می‌شود برای جلوگیری از سوءاستفاده مدیران از امکان تجدید ارائه صورت‌های مالی، در آیین‌نامه حاکمیت شرکتی توجه ویژه‌ای به استقلال هیأت‌مدیره داشته باشند. به شرکت‌ها نیز

[ Downloaded from mieaoi.ir on 2026-11-26 ]

پیشنهاد می‌شود با طرح‌ریزی یک هیأت‌مدیره کارا، کیفیت گزارشگری مالی خود را بهبود بخشیده، از شدت تجدید ارائه صورت‌های مالی خود بکاهند.

پیشنهاد می‌گردد در تحقیقات آتی علاوه بر دانش مالی سایر ویژگیهای شخصیتی مدیران از قبیل اعتماد به نفس بیش از حد مدیریتی و سبک های مدیریتی بر میزان مدیریت سود بررسی شود . همچنین به نظر میرسد شرکت‌های دارای مدیران با دانش و تجربه مالی بعلت آشنایی با استانداردهای حسابداری نسبت به سایر شرکت‌ها صورتهای مالی با کیفیت تری داشته باشند بنابراین بررسی این موضوع میتواند مفید باشد.

**پیشنهادات برای محققان آینده**

انجام پژوهش حاضر با استفاده از سایر ویژگی‌های هیأت‌مدیره، همچون عضویت متخصص مالی یا حسابداری در هیأت‌مدیره؛

انجام پژوهش حاضر در بانک‌ها و مؤسسات مالی (شرکت‌های سرمایه‌گذاری، واسطه‌گری مالی و لیزینگ‌ها)؛

انجام پژوهش حاضر در سطح هر یک از صنایع؛

بررسی رابطه تجدید ارائه صورت‌های مالی با سایر عناصر حاکمیت شرکتی، همچون: سهامداران نهادی، کمیته حسابرسی و کیفیت حسابرسی.

[ Downloaded from mieaoi.ir on 2026-11-26 ]

**منابع**


۱. ابراهیمی، منصور (۱۳۸۶). مدیریت ریسک با استفاده از کارت امتیازی متوازن، پایان نام کارشناسی ارشد، دانشگاه علم و صنعت تهران، صص ۴۱-۱۵.

۲. بنی‌مهد، بهمن؛ عربی، مهدی و حسن‌پور، شیوا (۱۳۹۶). تحقیق‌های تجربی و روش‌شناسی در حسابداری. چاپ چهارم، انتشارات ترمه، تهران.

۳. پاک مرام، عسگر (۱۳۹۶). "تأثیر کیفیت حسابرسی بر مدیریت سود در زمان عرضه اولیه سهام"، دانش حسابرسی. ۱۷ (۶۸)، صص ۶۱-۴۱.

۴. جواهری، محمدرضا و زنجیردار، مجید. (۱۳۹۶). "رابطه بین مدیریت سود و عملکرد شرکت‌های مورد مطالعه در بورس اوراق بهادار تهران"، مدیریت بهره‌وری، ۱۱(۳(۴۲) پاییز)، صص ۲۱۸-۱۹۷.

۵. حسینی الاصل، محسن و ناصرنیا، راضیه (۱۳۹۵). "بررسی و ارزیابی مدل های رایج برای پیش بینی سود واقعی در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران"، فصلنامه تحقیق‌های جدید درمدیریت و حسابداری، شماره ۱۶، صص۱۲۶.

۶. حیدرپور، فرزانه و خواجه محمود، زیبا (۱۳۹۳). "رابطه بین ویژگی‌های پیش بینی سود هر سهم توسط مدیریت بر ریسک و ارزش شرکت با هدف آینده نگری در تصمیم‌گیری"، فصلنامه علمی تحقیقی دانش مالی تحلیل اوراق بهادار سال هفتم، شماره ۲۲.

۷. دستگیر، محسن؛ گوگردچیان، احمد و آدمیت، ستاره (۱۳۹۴). "رابطه بین کیفیت سود (پراکندگی سود)، و بازده سهام"، تحقیق های حسابداری مالی و حسابرسی (تحقیقنامه حسابداری مالی و حسابرسی)، دوره ۷، شماره ۲۶ ، صص ۳۷-۲۱.

۸. رضایی، علی و عباس زاده، محمدرضا (۱۳۹۳). "بررسی تحلیلی تاثیر توانایی پیش بینی اجزای تعهدی و جریان‌های نقدی"، دانش حسابداری، صص ۴۰۴۰۰.

۹. رضایی، فرزین؛ ویسی حصار، ثریا. (۱۳۹۸). بررسی پایداری و قیمت‌گذاری سود، اقلام تعهدی و جریان‌های وجوه نقد عملیاتی در شرکت‌ها .دانش حسابداری مالی :doi .187-210 ,(1)6 , 10.30479/jfak.2019.9105.2235

۱۰.رضائی، سرور و محمدی، حسین (۱۳۹۴). مدیریت سود: یک تحلیل از رفتار فرصت طلبانه مکانیزم نظارت و تنگدستی مالی. کنفرانس بین‌المللی تحقیق های کاربردی در مدیریت،


[ Downloaded from mieaoi.ir on 2026-11-26 ]

مهندسی صنایع، اقتصاد و حسابداری با رویکرد توسعه کسب و کار، تهران، موسسه آموزش شهر تهران.

۱۱.رویایی، رمضانعلی و آذین فر، کاوه. (۱۳۹۱). "رابطه بین کیفیت حسابرسی و نوع صنعت"، حسابداری مدیریت، ۵(شماره ۴(پیاپی ۱۵))، صص ۳۰-۱۹.

۱۲.سجادی، سیدحسین و کاظمی، توحید (۱۳۹۵). "الگوی جامع گزارشگری مالی متقلبانه در ایران به روش نظریه‌پردازی زمینه‌بنیان"، فصلنامۀ علمی و تحقیقی تحقیق‌های تجربی حسابداری. سال ششم، شمارۀ ۲۱، صص ۲۰۴-۱۸۵.

۱۳.سعیدی، علی؛ حمیدیان، نرگس و ربیعی، حامد (۱۳۹۲). "رابطه بین فعالیت‌های مدیریت سود واقعی و عملکرد آتی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران"، حسابداری مدیریت, ۶(شماره ۲(پیاپی ۱۷ ))، صص ۵۸-۴۵.

۱۴.شفیعی، مریم (۱۳۹۵). "بررسی رابطه محافظه کاری حسابداری با کیفیت حسابرسی و قیمت سهام در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران"، فصلنامه مطالعات مدیریت و حسابداری، دوره ۲، شماره ۱، صص ۵۶۲.

۱۵.طهماسبی، ریحانه (۱۳۹۸). "تاثیر کیفیت حسابرسی بر مدیریت سود واقعی و تعهدی در بورس اوراق بهادار تهران"، قانون یار، ۲ (۹)، صص ۶۱-۴۵.

۱۶.عطری، حسن و منصوری، حسن (۱۳۹۴). ارتباط بین کیفیت حسابرسی با هزینه بدهی. سومین کنفرانس بین‌المللی حسابداری و مدیریت، تهران، موسسه همایشگران مهر اشراق.

۱۷.غلامعلی پور، رضا و ثقفی، علی (۱۳۹۱). "محتوای اطلاعاتی پیش‌بینی‌های سود، تکرار سوگیری در ارائه پیش‌بینی‌ها و عوامل مؤثر بر خطای پیش‌بینی"، فصلنامه بورس اوراق بهادار، شمارۀ ۱۸، سال پنجم.

۱۸.فتاحی، حسن و فاضل، عاطفه (۱۳۹۷). "بررسی تاثیر کیفیت حسابرسی بر مدیریت سود مبتنی بر اقلام تعهدی و مدیریت سود واقعی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. چشم اندازه حسابداری و مدیریت. ۱ (۲)، صص ۳۵-۲۱.

۱۹.فرج زاده، حسین (۱۳۹۳). واکنش سرمایه‌گذاران به مدیریت سود در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی.

[ Downloaded from mieaoi.ir on 2026-11-26 ]

۲۰.فرساد امان الهی، غلامرضا و بنت محمد، جوریه (۱۳۹۴). "رابطه بین مدیریت سود و پیش بینی جریان وجوه نقد"، تحقیق های حسابداری مالی و حسابرسی، شماره ۸۲، سال هفتم، صص ۱۱۱-۸۳.

۲۱.کیانی، آیدین و آقایی، محمدعلی (۱۳۹۵). "ارزیابی سودمندی معیارهای اندازه‌گیری کیفیت گزارشگری مالی بر رشد آتی در فرایند چرخهٔ حیات شرکت‌ها"، تحقیق‌های کاربردی در گزارشگری مالی. سال پنجم، شمارهٔ ۹.

۲۲.مشایخی، بیتا و حسین پور، امیرحسین (۱۳۹۵). "بررسی رابطه بین مدیریت سود واقعی و مدیریت سود تعهدی در شرکت های مشکوک به تقلب بورس اوراق بهادار تهران"، فصلنامه علمی ـ تحقیقی مطالعات تجربی حسابداری مالی، سال ۱۲، شماره ۴۹، صص ۵۲-۲۹.

۲۳.ملکیان، اسفندیار؛ احمد پور، احمد؛ رحمانی نصرآبادی، محمد و دریایی، عباسعلی (۱۳۸۹). "عوامل موثر بر دقت سود پیش‌بینی شده توسط شرکت‌ها شواهدی از بازار بورس و اوراق بهادار تهران"، نشریه بررسی های حسابداری، دوره ۱۷, شماره ۶۱، صص ۳۶-۲۱.

۲۴.مهرانی، ساسان؛ کامیابی، یحیی و غیور، فرزاد (۱۳۹۶). "بررسی تاثیر شاخص‌های کیفیت حسابرسی بر قدرت مدل‌های پیش بینی درماندگی مالی"، بررسی‌های حسابداری و حسابرسی. دانشکده مدیریت دانشگاه تهران، دوره ۲۴، شماره ۱، صص ۱۲۶-۱۰۳.

۲۵.مهرانی, ساسان؛ مرادی، محمد؛ نخعی، منصور و مطمئن، محسن (۱۳۹۲). "نقش ویژگی‌های حسابرس در کیفیت حسابرسی"، تحقیق های حسابداری مالی, ۵(۲).

۲۶.نظر علی لو، حامد و زمانی، مرتضی (۱۳۹۵). "رابطه مدیریت واقعی سود و ضریب واکنش سود در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران"، فصلنامه تحقیق های جدید در مدیریت و حسابداری، شماره ۱۶، صص ۱۰۷-۱۲۷.

27.Akali, C,. (2014). Earnings management around initial public offering. Rock center for corporate governance working paper. No 23

28.Choi J, L. A. Myers. The Roles that Forecast Surprise and Forecast Error Play in Determining Management Forecast Precision; 2009-A Guide, available at: http://www.ssrn.com

29.Chen, Zhilan, Cheung, Yan-Leung, (2014). Ownership Concentration, Firm Performance And Dividend Policy in Hong Kong, Pacific-Basin Finance Journal, 28: PP.231-249

[ Downloaded from mieaoi.ir on 2026-11-26 ]

30.Doyle, J.T, Jennings, J. Soliman, M.T. ( 2015) ., Do Managers Define Non GAAP Earnings to Meet or Beet Analyst Forecasts?, Journal of Accounting and Economics
31.Gul F . Jaggi B., (2014). "Auditor Independence : Evidence on the Joint Effets of Auditor Tenure and Non-Audit Fees". Auditing: A Journal of Practice and Theory, Vol.32, Issue 4, PP.110-122.
32. Gîrbină M, Albu C, Albu N(2012), Board Members' Financial Education and Firms' Performance: Empirical Evidence for Bucharest Stock Exchange Companies, doi.org/10.5281/zenodo.1056557
33.Lisa M. Gaynora, Andrea S. Kelton.(2014). The effects of analyst forecasts and earnings trends on perceptions of management forecast credibility. Accounting and Finance 54 (2014). 189–210
34.Mayerz, D, Ladas, A, & Negakis, C. (2003). The effects of the European debt crisis on earnings quality. International review of financial analysis, vol 30, pp 351-362
35.Miko, N, & Kamardin, H. (2018). Impact of audit committee and audit quality on preventing earnings management. global conference on business and social science
36.Molik, A, Mir, M, McLver, R, & Bepari, M. (2013). Effects of audit quality on earnings management during the global financial crisis. Proceedings of 9th Asian business research conference.
37.Nans, Y, L. (2014). Responses by Australian auditors to the global financial crisis. Accounting and finance, vol 53. No 1, pp 30338
38.Persakis, A. (2016). Audit quality, investor sentiment and earnings management during the financial crisis of 2008: An international perspective, Journal of International Financial Markets, Institutions and Money
39.Rial, S, & Tano, C. (2014). The impact of the global financial crisis on audit quality. Master Thesis
40.Santoso, A, & Widyaswati, R. (2017). The Effect of Earnings Management on Company’s Performance with Audit Quality and Company’s Size as Moderating Variables. Vol 18. Non 2, pp 97-106
41.Sayyar, G, Taylor, G, & Lanis, R. (2015). Earnings management and Audit quality: evidence from Australia. Journal of banking and finance, vol 52, pp 112-129
42.Tim V,Georgios G, Konstantinos Z.V & Ioannis S (2016). The Effects of Corporate Governance Practices on the Choice between Efficient and

[ Downloaded from mieaoi.ir on 2026-11-26 ]

Opportunistic Earnings Management. International Journal of Business and Managemen

43. Sani H.K , Bany A.A.N , Hairul S.N & Sit Z.A(2016).Earnings Quality of Malaysian IPO firms:The Effect of Share Moratorium Provision and Institutional Ownership. Procedia Economics and Finance 35 ( 2016 ). 107 – 116

44. Xu, W (2010). "Do management earnings forecasts incorporate information in accruals? Journal of Accounting and Economics 49 : 227–246

[ Downloaded from mieaoi.ir on 2026-11-26 ]